

سایمبر خاتم
ﷺ ﷺ

دکتر رحمت اللہ قاضیان

www.Ketab.ir

سرشناسه: قاضیان، رحمت‌الله، ۱۳۱۹
عنوان و نام پدیدآور: پیامبر خاتم (ص)/رحمت‌الله قاضیان

مشخصات نشر: قم: افروغ، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۴۱۴ ص؛ ۵/۲۱×۱۴ س م

شابک: 978-622-962917-8

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: محمد(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق

Muhammad, Prophet, d. 632

موضوع: اسلام -- تاریخ -- از آغاز تا ۱۱ ق

موضوع: Islam -- History -- To 632

رده بندی کنگره: BP۲۲/۹

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۳

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۸۹۹۷۰

انتشارات افروغ

دفتر انتشارات: پردیسان - بلوار بهشت - خیابان ملت - ساختمان کرائه ۴-واحد ۹
تلفن: ۰۹۱۲۷۵۳۴۶۸۳-۰۹۳۳۳۰۳۸۶۹۰

♦ عنوان: پیامبر خاتم (ص)

♦ نویسنده: رحمت‌الله قاضیان

♦ ناشر: افروغ

♦ نوبت چاپ: اول ۹۸

♦ تیراژ: ۳۰۰ جلد

♦ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۲۹۱۷-۸

♦ قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

دیباچه، ص ۸

عربستان و عرب، ص ۱۲

ارزش‌ها در جامعه عربی و اسلام، ص ۱۶

استفاد اسلام از خوهای عرب، ص ۱۷

اجداد پیامبر ﷺ، ص ۲۰

آوردن ابراهیم علیه السلام هاجر را به مکه، ص ۲۰

دوران شیرخوارگی و کودکی، ص ۲۹

کفالت عبدالمطلب، ص ۳۳

نوجوانی و جوانی پیامبر ﷺ، ص ۳۵

سفر به شام و ملاقات با بحیرا، ص ۳۵

حلف الفضول، ص ۳۸

ازدواج با خدیجه، ص ۴۱

نصب حجرالأسود، ص ۴۳

آیین پیامبر ﷺ پیش از بعثت، ص ۴۵

بعثت، ص ۴۷

آغاز وحی، ص ۴۷

نخستین آیات وحی، ص ۴۹

اسلام در خانه پیامبر ﷺ، ص ۵۱

دعوت‌های پیامبر ﷺ، ص ۵۴

دعوت سری، ص ۵۶

دعوت‌های عمومی، ص ۵۹

امام علی علیه السلام، ص ۶۱

جعفر بن ابی طالب، ص ۶۲

ابوبکر، ص ۶۵

زن در جاهلیت و اسلام، ص ۱۵

میزان علم و دانش عرب جاهلی، ص ۱۶

پاره‌ای از آداب و رسوم عرب جاهلی، ص ۱۷

موحد بودن اجداد و امتهات پیامبر ﷺ، ص ۲۰

نوزادی و کودکی پیامبر ﷺ، ص ۲۸

داستان شق صدر، ص ۳۱

ابوطالب و سرپرستی پیامبر ﷺ، ص ۳۳

چوپانی رسول خدا ﷺ، ص ۳۵

جنگ فجار، ص ۳۷

تجارت برای خدیجه، ص ۳۹

خدیجه و مقام او، ص ۴۲

بنای کعبه بعد از پیامبر ﷺ، ص ۴۵

تاریخ مبعث، ص ۴۷

نخستین برخورد پیامبر ﷺ با جبرئیل، ص ۴۹

برگشت رسول خدا ﷺ به خانه، ص ۵۰

نگاهی به روایات اهل تسنن، ص ۵۲

مراحل چهارگانه دعوت پیامبر ﷺ، ص ۵۵

دعوت و انداز خویشان، ص ۵۶

مسلمانان اولیه و معروف، ص ۶۰

زید بن حارثه، ص ۶۲

ابوذر غفاری، ص ۶۳

عمّار و یاسر و سمیه، ص ۶۶

- بلال، ص ۵۸
 حمزه، ص ۷۰
 عبدالله بن مسعود، ص ۷۱
 سلمان فارسی، ص ۷۴
 هجرت به حبشه، ص ۹۰
 افسانه غرانیک یا آیات شیطانی، ص ۹۵
 محاصره‌ی اقتصادی، ص ۹۹
 هیأت تحقیقی مسیحی و اسلام آن‌ها، ص ۹۴
 مرگ ابوطالب و خدیجه، ص ۱۰۳
 پیامبر بعد از ابوطالب، ص ۱۱۰
 سفری به طائف، ص ۱۱۲
 برگشت پیامبر ﷺ به مکه، ص ۱۱۵
 قرآن کریم، ص ۱۱۶
 اسراء و معراج، ص ۱۱۸
 آغاز اسلام انصار، ص ۱۲۷
 پیمان عقبه‌ی اولی، ص ۱۳۲
 هجرت، ص ۱۳۹
 هجرت مسلمانان به مدینه، ص ۱۴۰
 خوابیدن علی علیه السلام به جای پیامبر ﷺ، ص ۱۴۴
 طریق خروج پیامبر ﷺ از خانه، ص ۱۴۵
 مشرکین در جستجوی پیامبر ﷺ، ص ۱۴۷
 سراقه در تعقیب پیامبر ﷺ، ص ۱۴۹
 ورود رسول خدا ﷺ به قبا، ص ۱۵۱
 هجرت علی علیه السلام به مدینه، ص ۱۵۲
 انتخاب محل مناسب برای مسجد، ص ۱۵۳
 هجرت مبدأ تاریخ اسلامی، ص ۱۵۵
 برخورد عبدالله ابی با پیامبر ﷺ، ص ۱۵۶
 خباب بن ارت، ص ۶۹
 عثمان بن مظعون، ص ۷۰
 عمر بن خطاب، ص ۷۲
 موضع‌گیری‌های قریش، ص ۷۷
 ازدواج با سوده و عایشه، ص ۱۱۱
 اسلام آوردن گروهی از جن‌ها، ص ۱۱۴
 معجزات پیامبر اسلام ﷺ، ص ۱۱۶
 شق القمر، ص ۱۱۷
 فراخوانی مردم در ایام حج، ص ۱۲۶
 اسلام عده‌ای از مردم مدینه، ص ۱۲۸
 پیمان عقبه‌ی دوم، ص ۱۳۴
 فوائد هجرت، ص ۱۳۹
 شورای دارالندوه، ص ۱۴۲
 رسول خدا ﷺ در غار ثور، ص ۱۴۶
 رسول خدا ﷺ و ابوبکر در غار، ص ۱۴۸
 قصه امّ معبد، ص ۱۵۰
 ساختن مسجد قبا، ص ۱۵۲
 ورود پیامبر ﷺ به مدینه، ص ۱۵۳
 رسول خدا ﷺ در خانه ابویوب، ص ۱۵۴
 پذیرایی انصار از مهاجرین، ص ۱۵۵
 ساختن مسجد النبی، ص ۱۵۶

- دو داستان از عمار، ص ۱۵۸
 پیمان نامه عمومی، ص ۱۶۱
 بنای مسجد قبا، ص ۱۶۵
 ازدواج علی علیه السلام با فاطمه زهرا علیها السلام، ص ۱۶۵
 فلسفه‌ی جهاد در اسلام، ص ۱۶۸
 سریه عبیده بن حارث، ص ۱۷۱
 غزوه ابواء، ص ۱۷۱
 غزوه ذوالعشیره، ص ۱۷۲
 سریه عبدالله بن جحش به نخله، ص ۱۷۳ **جنگ بدر، ص ۱۷۵**
 غزوه‌ی الکدر، ص ۱۹۱
 غزوه غطفان در ذی امر، ص ۱۹۲
 ترور یهودیان فتنه‌انگیز، ص ۱۹۴
 سریه عمیر بن عدی، ص ۱۹۷
 اسلام عبدالله بن سلام و مخیریق، ص ۱۹۶
 ازدواج رسول خدا صلی الله علیه و آله با حفصه، ص ۲۰۰
 غزوه‌ی بنی سلیم، ص ۲۰۱
 غزوه حمراء الاسد، ص ۲۴۴
 سریه ابوسلمه در قطن، ص ۲۸۸
 فاجعه رجب، ص ۲۳۰
 غزوه بنی‌نضیر، ص ۲۳۳
 غزوه بدر صغرا، ص ۲۳۷
 ازدواج با زینب و ام‌سلمه، ص ۲۳۹
جنگ احزاب، ص ۲۴۱
 نماز استسقاء، ص ۲۷۱
 غزوه بنی‌لحیان، ص ۲۷۲
 پیمان برادری میان مسلمین، ص ۱۶۰
 تغییر قبله، ص ۱۶۳
 فرض روزه و زکات فطره، ص ۱۶۵
 مانورهای جنگی، ص ۱۶۸
 سریه حمزه، ص ۱۷۰
 سریه سعد بن ابی وقاص، ص ۱۷۱
 غزوه بواط، ص ۱۷۲
 غزوه سفوان یا بدر اولی، ص ۱۷۳
 غزوه‌ی سویق، ص ۱۹۱
 کینه توزی‌های یهود، ص ۱۹۳
 سریه کشتن کعب بن اشرف، ص ۱۹۴
 سریه سالم بن عمیر، ص ۱۹۸
 غزوه بنی قینقاع، ص ۱۹۸
 سریه زید بن حارثه به قرده، ص ۲۰۱
جنگ احد، ص ۲۰۲
 جریان منافقین بعد از جنگ احد، ص ۲۷۷
 سریه عبدالله بن انیس، ص ۲۲۹
 فاجعه بئر معونه، ص ۲۳۲
 غزوه ذات الرقاع، ص ۲۳۷
 غزوه دومة الجندل، ص ۲۳۸
 وفات فاطمه بنت اسد، ص ۲۴۰
 غزوه بنی قریضه، ص ۲۶۳
 سریه محمد بن مسلمه به قرطاء، ص ۲۷۱
 غزوه ذی قرد یا غابه، ص ۲۷۲

- سريه محمّد بن مسلمه به ذى القصّه، ص ۲۷۳
 سريه کشتن ابورافع، ص ۲۷۴
 سوء قصد نافرجام و سريه عمرو بن اميّه، ص ۲۷۶
 غزوه بنى المصطلق يا مريسيه، ص ۲۷۸
 ماجرای إفك، ص ۲۸۲
 دعوت سران کشورها به اسلام، ص ۲۹۵
 نامه پیامبر ﷺ به قيصر روم، ص ۲۷۹
 نامه پیامبر ﷺ به امير غسانی شام، ص ۳۰۱
 نامه پیامبر ﷺ به پادشاه حبشه، ص ۳۰۲
 سريه عکاشه بن محصن، ص ۳۰۳
 سريه ابو عبیده جراح به ذوالقصّه، ص ۳۰۴
 سريه زيد بن حارثه به طرف، ص ۳۰۵
 سريه کرز بن جابر فهری، ص ۳۰۵
 غزوه‌ی خيبر، ص ۳۰۶
 داستان ردّ شمس، ص ۳۲۰
 سريه ابوبکر به نجد، ص ۳۲۱
 سريه غالب بن عبدالله به ميفعه، ص ۳۲۲
 سريه بشر بن سعد به يمن و جباء، ص ۳۲۳
 اسلام عمرو و عاص و خالد بن ولید، ص ۳۲۶
 سريه غالب بن عبدالله به کديد، ص ۳۲۷
 سريه کعب بن عمير به ذات اطلاح، ص ۳۲۸
 سريه ذات السلاسل به فرماندهی علی، ص ۳۳۱
 سريه ابو عبیده جراح به خيط، ص ۳۳۴
 سريه ابوقتاده به اضم، ص ۳۳۴
 سريه زيد بن حارثه به بنی فراهه، ص ۲۷۴
 سريه عبدالله بن رواحه برای جنگ با اسيرم، ص ۲۷۶
 سريه عمرو بن اميّه، ص ۲۷۷
 نزاع دو مسلمان و عبدالله ابی، ص ۲۷۹
 صلح حديبيه، ص ۲۸۳
 نامه رسول خدا ﷺ به خسرو پرويز، ص ۲۷۹
 نامه پیامبر ﷺ به حاکم مصر، ص ۳۰۰
 نامه رسول خدا ﷺ به امير یمامه، ص ۳۰۲
 سريه زيد بن حارثه به عيص، ص ۳۰۳
 سريه عبدالرحمان بن عوف به دومة الجندل، ص ۳۰۴
 سريه زيد بن حارثه به بنی سليم، ص ۳۰۴
 سريه علی بن ابی طالب ﷺ به فدک، ص ۳۰۵
 ازدواج با امّ حبيبہ دختر ابوسفیان، ص ۳۰۶
 ماجرای افک، ص ۳۱۷
 سريه عمر بن خطاب به تربه، ص ۳۲۱
 سريه بشر بن سعد به فدک، ص ۳۲۱
 سريه غالب بن عبدالله به فدک، ص ۳۲۲
 عمره القضاء، ص ۳۲۳
 سريه ابن ابی العوجاء به جانب بنی سليم، ص ۳۲۷
 سريه شجاع بن وهب اسدي به سى، ص ۳۲۸
 جنگ موته، ص ۳۲۹
 سريه ذات السلاسل به فرماندهی عمرو عاص، ص ۳۳۳
 سريه ابوقتاده به خضره، ص ۳۳۴
 فتح مکه، ص ۳۳۵
 سريه خالد بن ولید به بنی جذيمه، ص ۳۴۹
 ويران کردن بتخانه‌های مکه و حواليش، ص ۳۴۸

- غزوه حنین، ص ۳۵۰
- تقسیم غنائم جنگ حنین، ص ۳۵۷
- انجام عمره و بازگشت به مدینه، ص ۳۶۱
- ولادت و مرگ ابراهیم، ص ۳۶۳
- فرستادن ولید بن عقبه به بنی المصطلق، ص ۳۶۵
- سریه‌ی ضحاک بن سفیان به بنی کلاب، ص ۳۶۶
- سریه علی علیه السلام به فلس، ص ۳۶۷
- غزوه‌ی تبوک، ص ۳۶۹**
- سریه خالد بن ولید به دومة الجندل، ص ۳۷۵
- داستان مسجد ضرار، ص ۳۷۷
- مؤمن معذور در حکم مجاهد، ص ۳۷۹
- اسلام عروه و شهادت وی، ص ۳۸۰
- هیأت عبدالقیس، ص ۳۸۲
- هیأت مزینه، ص ۳۸۵
- هیئات بنی حنیفه و مسيلمه کذاب، ص ۳۸۶
- علی علیه السلام مأمور خواندن آیات برائت، ص ۳۸۸
- رفتن علی علیه السلام به جای خالد بن ولید، ص ۳۹۱
- غدير خم و جانشینی علی علیه السلام، ص ۳۹۴**
- آغاز بیماری پیامبر صلی الله علیه و آله، ص ۳۹۶
- زیارت اهل قبور، ص ۳۹۸
- نظر شیعه در باره شهادت پیامبر صلی الله علیه و آله، ص ۴۰۱
- آثار مرگ در رسول خدا صلی الله علیه و آله، ص ۴۰۷
- آموختن هزار باب علم به علی علیه السلام، ص ۴۰۸
- سقیفه بنی ساعده و خلافت ابوبکر، ص ۴۱۰
- زنان و فرزندان رسول خدا صلی الله علیه و آله، ص ۴۱۱
- غزوه طائف، ص ۳۵۵
- کشتن شهاب و شکستن بتها توسط علی علیه السلام، ص ۳۶۱
- اسلام کعب بن زهیر، ص ۳۶۲
- سریه عینة بن حصن فرازی به بنی تمیم، ص ۳۶۴
- سریه قطیبة بن عامر به خثعم در تباه، ص ۳۶۵
- سریه علقمة بن مجزر مدلجی، ص ۳۶۶
- اسلام زیدالخیار و عدی بن حاتم، ص ۳۶۸
- درگذشت عبدالله ذوالبجادی، ص ۳۷۴
- داستان عقبه و نقشه قتل پیامبر صلی الله علیه و آله، ص ۳۷۶
- سرگذشت متخلفان از جنگ، ص ۳۷۸
- عام الوفود، ص ۳۸۰
- هیأت بنی نقیف و اسلام آنها، ص ۳۸۱
- هیأت نجران و داستان مباحله، ص ۳۸۲
- هیأت بنی عامر و سوء قصد عامر، ص ۳۸۶
- هیأت بنی زبید، ص ۳۸۸
- سریه علی بن ابی طالب علیه السلام به یمن، ص ۳۹۰
- حجة الوداع، ص ۳۹۲
- جیش اسامه، ص ۳۹۶
- تخلف بزرگان صحابه از جیش اسامه، ص ۳۹۷
- نامه‌ای که نوشته نشد، ص ۳۹۹
- علی علیه السلام عهده دار وصایای پیامبر صلی الله علیه و آله، ص ۴۰۴
- سخن پیامبر صلی الله علیه و آله به فاطمه زهرا علیها السلام، ص ۴۰۷
- رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله در آغوش علی علیه السلام، ص ۴۰۸
- میراث پیامبر صلی الله علیه و آله و فاطمه زهرا علیها السلام، ص ۴۱۱
- منابع کتاب، ص ۴۱۳

دِیابَح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْعَمْدُ لِلَّهِ رَبِّهِ الْعَالَمِينَ، وَ صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ جَمِيعِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ، سَيِّمًا أَشْرَفِهِمْ وَ خَاتَمِهِمْ مُحَمَّدٌ وَ آلُهُ الطَّاهِرِينَ، الَّذِينَ أَحْضَبَهُمْ مِنْهُمْ الرَّجْسُ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا، لَأَسَيِّمًا بِقِيَّةِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ، وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

در طول تاریخ انسان‌های برجسته با ارائه‌ی عقاید اصلاحی جهت به سعادت رساندن افراد و اجتماعات، توده‌های مردم را به پیروی از عقیده و مرام خود کشانده‌اند؛ ولی این دعوت‌ها یکسان نبوده‌اند. مثلاً بعضی از آن‌ها در مکان یا زمان خاصی دارای پیروانی بوده‌اند؛ و حال آن‌که بعضی بُرد وسیع‌تری از نظر زمان و مکان داشته‌اند؛ ولی بی‌تردید دعوت‌هایی که از همه بیشتر و در زمان طولانی‌تر و مکان وسیع‌تری توده‌های میلیونی و میلیاردي مردم را به دنبال خود کشانده‌اند، تنها دعوت‌هایی بوده‌اند که توسط سلسله‌ی جلیله‌ی انبیا صورت گرفته‌اند؛ و جز مکتب انبیا هیچ مکتب فکری و عقیدتی و فلسفی نمی‌توان یافت که قرن‌های متمادی قلوب میلیون‌ها و میلیاردها نفر را عمیقاً مسحّر کرده باشد. از این رو، برخلاف این‌که عده‌ای تاریخ را ساخته و پرداخته‌ی محیط یا نژادها یا قهرمانان یا اقتصاد و یا ... می‌دانند، باید گفت بیش از هر چیز تاریخ به دست انبیا ساخته شده است. و بی‌تردید از میان انبیا هم آن‌کس که بیش از همه در حرکت و پیشرفت تاریخ و تمدن بشر سهم داشته است «پیامبر اعظم اسلام ﷺ» بوده است. از این رو، مطالعه‌ی زندگی و سیره و روش آن حضرت و چگونگی دعوت او می‌تواند برای افراد و جوامع تأثیر بسیار مثبت و مهمی داشته باشد.

علم تاریخ به دو بخش نقلی و علمی تقسیم می‌شود. تاریخ نقلی علم به حوادث و وقایع گذشته و آگاهی از اوضاع و احوال گذشتگان است و تاریخ علمی مطالعه و آنگاه بررسی و تحلیل وقایع گذشته و استنباط قواعد و سنت‌های حاکم بر زندگانی گذشتگان.

و از آنجا که هر حادثه‌ای معلول حوادث قبلی و علت یا لاقلاً انگیزه‌ی حوادث بعدی است؛ معلوم می‌شود که زندگی ملت‌ها چون رشته‌ای دراز است و هر ملت حلقه‌ای است

که به حلقه‌های قبل و بعد از خود وابسته است و تاریخ عبارت است از مطالعه و بررسی برای یافتن رابطه‌ی علّی و معلولی میان حوادث زنجیره‌ای تاریخ. انسانی که تاریخ می‌داند، هم چون کسی است که در تمام دوران‌ها زیسته و از همه‌ی مردمان تجربه آموخته است.

چنان که «امام علی علیه السلام» به فرزندش «امام حسن علیه السلام» فرمود: «فرزندم، هر چند من با همه‌ی کسانی که قبل از من بوده‌اند نزیسته‌ام؛ اما در کارهایشان توجّه کرده و در سرگذشت‌هایشان اندیشیده و آثارشان را دیده‌ام؛ به طوری که همچون یکی از آن‌ها شده‌ام؛ بلکه با آگاهی‌ای که از کارهایشان به دست آورده‌ام، گویی چنان است که با نخستینشان تا آخرینشان بوده‌ام. پس از آنچه دیده‌ام، روشنش را از تیره‌اش و سودمندش را از مضرّش بازشناختم و برای تو از هر چیزی زبده و زیبایش را جدا ساختم.» (نهج البلاغه، نامه‌ی ۳۱)

قرآن کریم که کتاب آسمانی مسلمین است، نه فقط خود تاریخ بسیاری از انبیا و صالحین و نیز کسانی که با دین حق درافتاده‌اند و در نتیجه به هلاکت رسیده‌اند، بیان کرده است؛ بلکه مسلمانان را هم به فراگیری تاریخ برای عبرت از آن تشویق فرموده است. آری، قرآن کریم آن چنان برای تاریخ اهمیّت قائل است که آن را به عنوان آموزشگاه و عامل مهمّی برای پند و عبرت خردمندان و متفکرین می‌داند و از مردم دعوت می‌کند که عمیقانه به سرگذشت اقوام پیشین بیندیشند. چنان که می‌فرماید: «لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ: در سرگذشت آنان پند و عبرت برای صاحبان خرد است.» (یوسف ۱۱۱/۱۲) و می‌فرماید: «قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ: پیش از شما سنّت‌هایی وجود داشته، پس در زمین بگردید و بنگرید که فرجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است؟» (آل عمران ۱۳۷/۳) و می‌فرماید: «فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ: پس این داستان‌ها را برای آنان حکایت کن، شاید که بیندیشند.» (اعراف ۱۷۶/۷)

و قرآن کریم هدف خود را هم از بیان سرگذشت پیشینیان تبیین مردم و هدایت آن‌ها به سنّت‌های الهی می‌داند که در مورد ملّت‌های گذشته پیاده شده است. چنان که می‌فرماید: «يُرِيدُ اللَّهُ لِيُثَبِّتَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ: خدا می‌خواهد برای شما توضیح دهد و راه و رسم کسانی را که پیش از شما بوده‌اند به شما نشان دهد.» (نساء ۲۶/۴)